

саме за допомогою адвокатури та через неї правова держава реалізує можливість забезпечення своїм громадянам їхніх прав і свобод. Діяльність адвокатів, з одного боку, має конституційно обумовлений державно-значимий характер, а з іншого – адвокати повинні бути максимально незалежні від держави, щоб ефективно захищати громадян і юридичних осіб від адміністративного свавілля. Адвокатура – унікальне юридичне явище, єдина організація, яка виконує державну (публічно-правову) функцію і не є при цьому державним органом. Адвокатура, навпаки, зберігає незалежність від держави.

В умовах політики побудови громадянського суспільства, в якому адвокатура є вираженням суспільних потреб, державна політика в галузі адвокатури повинна поєднувати умови заступництва й незалежності. Держава мусить усіма способами сприяти адвокатурі, але ні в якому разі не контролювати її.

Громадянське суспільство в цілому ототожнюється з сферою приватних інтересів і потреб. Саме у його рамках реалізується велика частина прав і свобод людини. Через інститут адвокатури суспільство забезпечується необхідним рівнем правового захисту. Проте адвокатура виступає в цій парадигмі не як інструмент держави, а як соціальний інститут, через який держава реалізовує дане право своїх громадян. Громадянське суспільство є самостійною соціально організованою структурою для узгодження різноманітних інтересів людей, яка взаємодіє з державою для досягнення загальних цілей. В українському суспільстві через адвокатуру реалізуються такі принципи громадянського суспільства як його демократичність, свобода, гарантованість політичних і особистих прав особі. Право на отримання кваліфікованої юридичної допомоги є одним із основоположних прав людини і громадянина, і одночасно, найважливішою гарантією дотримання цілого ряду інших прав.

Очевидно, без забезпечення права на кваліфіковану юридичну допомогу в умовах безперервного реформування законодавства, навряд чи можливий ефективний захист всіх інших громадянських прав і свобод.

Адвокатура — своєрідний «буфер», який збалансовує інтереси громадянського суспільства з потребами і можливостями держави. Вона, без сумніву, хоч і не є структурованою організацією в Україні, але входить до її громадянського суспільства як інститут (продукт) цього суспільства зі спеціальними покликаннями.

Сьогодні Україна створює правову державу, в якій формується громадянське суспільство. Громадянським суспільством називають демократичне суспільство з розвиненими економічними, культурними, правовими і політичними відносинами між його членами, незалежне від держави, але що взаємодіє з ним, суспільство громадян, що знаходяться на стабільно високому соціальному, економічному, політичному, культурному і моральному рівні, створюють спільно з державою розвинені правові відносини.

Що стосується адвокатури як інституту громадянського суспільства в Україні: вона знаходиться на етапі формування нової форми та образу. За останні часи відчувається резонансний стрибок у її реформуванні і надання нового обґрунтування діяльності та значенні адвокатури для суспільства. Прийнявши Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» держава значно розширила офіційне визнання сфери дії адвокатури та виокремлення адвокатури як інституту та формою прояву саме громадянського суспільства. Необхідно також зазначити співвідношення державних законотворців та політичної (громадянської) свідомості, що щільно пов'язані з реформуванням та втіленням ідеальної моделі функціонування адвокатури саме як інституту громадянського суспільства, що дозволить надати адвокатурі самостійність та незалежність, невтручання органів державної влади у діяльність адвокатури.

Адвокатура за своєю природою є інститутом громадянського суспільства. Це означає, що вся її діяльність по наданню юридичної допомоги і правовому захисту адресована як окремим особам, їх об'єднанням, так і суспільству в цілому. Без дистанціювання від органів державної влади і широкої автономії виконання таких функцій може бути утруднене, бо найчастіше йдеться про захист особи від посягань владних структур і їх представників.

Мазуренко О.В.

студент 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СТАЖУВАННЯ МАЙБУТНІХ АДВОКАТІВ

Розділ II Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р. присвячений висвітленню процедури набуття права на зайняття адвокатською діяльністю, та проходження стажування майбутніх адвокатів.

Відповідно до Закону стажування полягає в перевірці готовності особи, яка отримала свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту, самостійно здійснювати адвокатську діяльність. Положення визначає стажування як діяльність із формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих у результаті теоретичної підготовки, особи, яка отримала свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту, щодо її готовності самостійно здійснювати адвокатську діяльність та з метою отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.

На засіданні Ради адвокатів України 1-го червня 2013 року, були внесені зміни і доповнення до Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, затверджене Рішенням Ради адвокатів України 16 лютого 2013 р. № 81, зі змінами, затвердженими Рішенням Ради адвокатів України (далі – Положення).

Згідно з Положенням Стажування здійснюється у вільний від основної роботи час стажиста протягом 6 місяців, які обчислюються шляхом сумарного обліку робочого часу стажиста на виконання програми і плану стажування, яке має скласти не менше 550 годин. Для цілей даного Положення проходження стажування не вважається виконанням трудової функції в рамках договору трудового найму.

Рада адвокатів регіону створює і веде реєстр адвокатів - керівників стажування свого регіону, укладає відповідні договори з адвокатами - керівниками стажування; призначає адвоката - керівника стажування; стверджує індивідуальний план стажування. Якщо кількість адвокатів регіону відповідно до Реєстру адвокатів перевищує 3 тис. адвокатів, рада адвокатів регіону має право прийняти рішення про створення центрів стажування.

Адвокатом-керівником стажування може бути адвокат, стаж адвокатської діяльності якого становить не менше 5 років і який має достатній досвід і може забезпечити належне проходження стажування. Адвокат, який здійснює керівництво стажуванням, отримує від ради адвокатів відповідного регіону винагороду в розмірі не менше однієї мінімальної зарплати за кожен місяць керівництва стажуванням. Адвокат одночасно може здійснювати стажування не більш 3 осіб. Не може бути керівником стажування адвокат, який мав дисциплінарне стягнення (за винятком попередження) протягом 3 років, що передують зверненню такого адвоката до ради адвокатів регіону для включення його до реєстру керівників стажування.

Керівник стажування може бути тільки один. Однак, особа має право по черзі проходити стажування протягом терміну стажування, крім свого керівника, ще у двох адвокатів, які включені до реєстру керівників стажування не менше одного місяця поспіль у кожного такого адвоката. При наявності вакантних місць стажистів у конкретного адвоката, особа може сформулювати заяву про проходження стажування на сайті Національної асоціації адвокатів України (далі - НААУ). Якщо у конкретного адвоката немає вакантних місць стажистів, то можна стати в чергу на проходження стажування у нього.

Одним з найбільш обговорюваних питань серед вчених — юристів і практиків, що стосуються стажування майбутніх адвокатів, слід виділити плату за проходження стажування. Положення передбачає оплату для кандидата в адвокати — 20 мінімальних зарплат за шестимісячне навчання. Сума розподіляється таким чином: 30 % від вказаної суми — сплачується на поточний банківський рахунок НААУ; 70 % — сплачується на поточний банківський рахунок відповідної ради адвокатів регіону. За зміну місця проходження стажування та додатковий строк на проходження стажування теж доведеться платити — 2 мінімальні заробітні плати.

Для внесення ясності в це питання, НААУ організувала тематичний круглий стіл, який зібрав членів регіональних рад та КДКА, керівництво НААУ і найбільших громадських організацій.

Були висловлені дві основні точки зору, що стосуються оплати стажування:

1. Стажування має бути безкоштовним, так як настільки завищена плата, наводить на думку про спробу істотно ускладнити доступ до професії молодим фахівцям. До того ж, у Законі не визначено, що за стажування взагалі повинна братися оплата.

2. Стажування повинно бути платним. Якщо проаналізувати досвід інших країн, то питання стажування регулюється по одному схожому принципу: кандидат в адвокати проходить додаткове спеціальне навчання під контролем асоціацій адвокатів на платній основі.

Крім перерахованих позицій, були й інші пропозиції. Наприклад, залишити стажування платним, але зменшити суму до 6 мінімальних зарплат і надати бажаним розстрочку. Або зменшити оплату до 3 мінімальних зарплат, за аналогією з оплатою за складання кваліфікаційного іспиту.

27 липня 2013 було затверджено зміни в положення про стажування, які внесли певну ясність. Вже рада адвокатів регіону буде вирішувати розмір сплати внеску на проходження стажування на умовах розстрочки (він може бути незмінним і фіксованим протягом усього періоду розстрочки і визначатися з розрахунку мінімальної заробітної плати, встановленої на момент здійснення першого внеску).

За рішенням ради адвокатів регіону від сплати внеску на стажування звільняються повністю або частково інваліди I і II груп, а також одинокі матері (батьки), дохід яких не перевищує однієї мінімальної заробітної плати, заставлений на 1 січня поточного року. Ці зміни, безсумнівно, полегшать оплату стажування майбутнім адвокатам. Доцільно також доповнити шостий розділ пунктом, який би звільняв від проходження стажування окремі категорії юристів. Це могли б бути колишні судді, колишні працівники органів прокуратури, стаж роботи яких — більше 10 років і люди, які мають вчений ступінь.

По закінченню стажування рада адвокатів регіону оцінює результати її проходження та проводить співбесіду з стажистом; вивчає процесуальні документи стажиста, в разі необхідності, матеріали справ, в яких стажист надавав правову допомогу; враховує скарги, подання, які надійшли на стажиста за період стажування; вивчає звіт про результати стажування та висновок адвоката-керівника про готовність стажиста до здійснення адвокатської діяльності.

Рада адвокатів регіону приймає рішення про:

- видачі особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю;
- продовження стажування на строк від одного до трьох місяців.

Не пізніше 30 днів після прийняття радою адвокатів регіону рішення про видачу особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, особа перед радою адвокатів регіону складає Присягу адвоката України та отримує свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Одночасно з видачею свідоцтва, але не пізніше 3 робочих днів з дня отримання свідоцтва, уповноважена особа ради адвокатів регіону вносить відповідні дані про адвоката до Єдиного реєстру адвокатів України.

Отже, як ми бачимо, щороку список вимог для набуття статусу адвокатів України стає усе жорсткішим, проте, можна зробити висновок, що це може бути додатковим стимулом для отримання професійних навичок і знань, трудового стажу. Чим складніший порядок, тим вірогідніше, що знання, отримані в ході підготовки до складання кваліфікаційного іспиту, під час проходження стажування, стануть у пригоді в подальшій трудовій професійній діяльності адвоката.

Мурашкевич Н.В.

*студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Адвокатура України як недержавний самоврядний інститут самостійно вирішує питання організації та діяльності адвокатури. З метою забезпечення належного здійснення адвокатської діяльності, дотримання гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних прав адвокатів,